

Församlingsfakulteten igår, idag, och i framtiden – fyra perspektiv på ett 30-årsfirande

Fördjupningsdelen i detta nummer av *Hälsning* börjar med förra FFG-rektorn Rune Imbergs återblick och reflektion kring FFG:s 30-åriga verksamhet. Studierektor Daniel Johansson tar oss ett steg längre tillbaka i sin intervju med Gunnar Juelsson (ordförande i Kyrkliga förbundet 1983–1996), vars vision och arbete för en fri fakultet på 1980-talet lade viktiga pusselbitar för det som 1993 blev Församlingsfakulteten. FFG:s nuvarande rektor, Torbjörn Johansson, reflekterar över det ordpar som återfunnits i FFG:s logotyp ända från början – nåd och sanning – och visar hur outhärligt detta bibelspråk är också för FFG:s framtid. I den fjärde artikeln söker Hälsnings redaktör, Jakob Appell, efter Guds handlande under gångna 30 år för att finna vägledning inför kommande år. Om det blir 30 nya år vet dock bara Gud.

FFG – 3 decennier med tacksägelseämnen och utmaningar

Lördagen den 14 augusti 1993 är på sätt och vis Församlingsfakultetens "födelsedag". Dagen inleddes med en högtidsgudstjänst i domkyrkan, där domprost em. Per-Olof Sjögren talade över de ord som följt Prästgymnasiet i Göteborg ända från dess tillkomst 1924: *Skörden är stor, arbetarna är få. Be därför skördens Herre, att han sänder arbetare till sin skörd.* (Matt 9:37–38).¹

I samband med denna gudstjänst förrättade kyrkoherde Gunnar Juelsson, ordförande i Kyrkliga Förbundet, invigningen av gymnasiets nya lokaler i det gamla biskopshuset.² I anslutning till invigningen bytte gymnasiet namn till *L. M. Engströms gymnasium*. Lokalerna var rymligt tilltagna, vid denna tid hade gymnasiet 110 elever, men de var avsedda för ännu en verk-

Programmet för de första föreläsningarna på FFG.

samhet: Invigningen av dessa nya lokaler innebar även den officiella upptakten för *Församlingsfakulteten i Göteborg*, en avknoppning till gymnasiet. Själva kursverksamheten på FFG började dock några veckor senare, 6 september, med en föreläsning av biskop em. Bertil E. Gärtner.

Förhistorien

Om den 14 aug. 1993 är Fakultetens "födelsedag", är det viktigt att notera att denna dag har en ganska lång förhistoria. Bland annat hade Prästgymnasiet under många år arrangerat diverse kurser i teologi, likaså hade Kyrkliga Förbundet (som alltid haft ett huvudmannansvar gentemot gymnasiet, likaså för FFG) stått bakom ett antal sommarkurser på Örtagården i Lane-Ryr i Bohuslän etc.³

Vänster: Gamla FFG-porten på Vallgatan. Höger: FFGs lokaler på Södra vägen 61.

I samband med att gymnasiet i början på 1990-talet behövde omstruktureras, vilket även manifesterades i namnbytet, växte insikten fram att det var hög tid att växa. Kursverksamheten behövde expandera till en fristående teologisk utbildning, gymnasiet skulle alltså få en systerorganisation med samma evangelisk-lutherska profil.

Under sin uppstart hade Prästgymnasiet fått stöd från vitt skilda personer, däribland ärkebiskop Nathan Söderblom och Bibeltrogna Vänners ledare, lekmannapredikanten Axel B. Svensson. På liknande sätt fick FFG under sin första tid stöd av ett antal ledare i Sverige och Norden. Biskop em. Bo Giertz var närvarande vid invigningshögtiden och donerade även ett antal exklusiva böcker till Fakulteten. Biskop Gärtner medverkade ofta som föreläsare, biskop em. Bertil Envall och prof. Peter Beyerhaus i Tübingen (som disputerat i Uppsala) var även de engagerade i Fakultetens uppstartsfas, likaså professor Carl Fr. Wislöff, Oslo. Domprosten G. A. Danell understödde FFG fram till sin död och prof. Bengt Hägglund, Lund, medverkade både som föreläsare och manusförfattare.⁴ Kontakterna med liknande institutioner i Norden var också viktiga, inte minst med Fjellhaug i Oslo (särskilt via dess rektor Egil Sjaastad), Dansk Bibel-Institut i Köpenhamn samt Menighedsfakultetet i Århus i Danmark.

Lokaler: 3 hus – och en ekonomisk grund

När man ställs inför en fantastisk målning på ett museum är det lätt att fokusera själva bilden, alltså

motiv – färgsättning – teknik. Men man glömmer lätt bort det som *ramar* in bilden – ramen! – och det som är förutsättningen, alltså *duken* och dess utsträckning, ytan. Hur fantastiskt ett konstverk än är: det är dukens storlek som anger de yttre ramarna för tavlan!

Församlingsfakultetens viktigaste element är naturligtvis den *teologi* som utgör grunden för verksamheten, den *verksamhet* – undervisning, forskning, publiceringsverksamhet – som bedrivs och de *personer* som finns där, personal resp. studenter. Men låt oss som goda lutheraner (det är ofta vi som särskilt lyfter fram skapelseperspektivet!) inte glömma bort de yttre, materiella förutsättningarna innan vi kommer in på huvudsaken, teologi och verksamhet.

Fakulteten inledde alltså sin verksamhet i det *gamla biskopshuset*, där sju biskopar tidigare bott och verkat.⁵ (De två sista av dem, Bo Giertz resp. Bertil E. Gärtner, fick båda uppleva FFG:s verksamhet i sitt gamla hem.) De förutsättningar som var nödvändiga för att Fakulteten skulle kunna bli till var många: Att det fanns en *styrelse* som var beredd att knyta an till visioner som verbaliserats redan vid 1900-talets början;⁶ drivande i Kyrkliga förbundets sammanhang var framför allt dess ordförande Gunnar Juelsson. Att det fanns *personer* som var beredda att arbeta och slita för den goda saken; nyckelpersoner vid FFG:s tillkomst var Bengt Birgersson (då rektor på gymnasiet) och Torbjörn Johansson (då teol. stud. vid Göteborgs universitet, numera teol.

Vänster: FFGs nuvarande lokaler på Ekmansgatan 3. Höger: Kapellet i den nuvarande byggnaden där många högtidstunder firats genom åren.

dr och FFG:s rektor). Men också att det fanns *ekonomiska förutsättningar* att driva denna verksamhet som nästan alltid kännetecknats av ekonomisk motvind – inga statliga eller kommunala anslag, inga officiella anslag från Svenska kyrkan (bara enstaka församlingskollektorer) o.s.v. Det är genom Guds nåd och ett antal generösa gåvogivare, som PIBUS lyckats driva och utveckla verksamheten. Till detta bidrar att prästgymnasiet under 1900-talets gång hade lyckats fondera ganska ansevärda belopp. En nyckelperson i detta sammanhang, särskilt vid FFG:s tillkomst, var prästgymnasiets dåvarande kassaförvaltare, Ingvar Brattgård. Hans gedigna insatser var oundgängliga vid starten.

Vi är många som med glädje och tacksamhet ser tillbaka på den första epoken, 1993–97, då FFG huserade i Biskopshuset. Men både gymnasiet och Fakulteten växte och ”vid fyra års ålder blev stugan oss trång” (parafrastr på E. G. Geijer). Redan 1997 flyttade Fakulteten till *Johannebergs Landeri*, en träkåk från 1700-talet (ursprungligen ett lyxigt lantställe!), ett stenkast från Korsvägen och Liseberg. Denna flytt är ett av många bönesvar i FFG:s historia.

Vi, personal och studenter, hade gärna stannat kvar ytterligare en tid i Landeriet, men projekteringen för Västlänken gjorde att kontraktstiden började rinna ut. (Huset ägs av Göteborgs kommun.) När PIBUS fick möjlighet att köpa en fastighet inom Lorensberg villastad, patriciervillan *Villa Fischer* (byggd 1916),⁷ blev ett köp den självklara

lösningen på lokalfrågan. Även om man räknar in reparationskostnader, är det på sikt billigare att äga ett sådant hus än att hyra. Numera äger alltså stiftelsen PIBUS flera fastigheter i centrala Göteborg.

Ekonomiskt sett finansieras L. M. Engströms gymnasium uteslutande med skattemedel (elevernas ”skolpeng” från ett antal kommuner i göteborgsregionen), medan FFG drivs helt ideellt, dels genom årligen insamlade medel, dels genom avkastning från gamla fonder. Ekonomiskt sett är det alltså tack vare generositeten från kyrkfolket i stora delar av Sverige som FFG existerar. Många av dessa understödjare levde för 50 eller 100 år sedan!

3 teologiska pelare:

Bibeln, bekännelsen, bibelsynen

Sverige har under århundradena haft många framstående evangelisk-lutherska teologer. Runt förra sekelskiftet, ca 1880–1925, skedde dock en dramatisk förskjutning. Den liberala exegetiken, främst med impulser från tysk liberalteologi, slog igenom med full kraft. Inte minst utnämningen 1923 av Gillis P:son Wetter till professor i Uppsala (nytestamentlig exegetik) ledde till starka reaktioner i Kyrksverige. I förlängningen av dessa teologiska debatter bildades 1923 *Kyrkliga förbundet för evangelisk-luthersk tro* för att värna om genuin bibeltrohet och bibeltrogna präster, ”Guds Ords förkunnare”.⁸ Året därpå, 1924, startade Kyrkliga förbundet sin tidning *Kyrka och Folk* och *Prästgymnasiet i Göteborg*

(med Kyrkliga förbundet som huvudman) inledde sin verksamhet.⁹

I samband med att PIBUS bildades 1997 (och att den gamla prästgymnasieorganisationen från 1924 lades ner) antogs en *ändamålsparagraf* som styr PIBUS verksamhet:

Stiftelsens ändamål är att, på Bibelns och den evangelisk-lutherska bekännelsens (Konkordiebokens) grund, främja rekrytering och utbildning av Guds Ords förkunnare. Detta kan ske genom drivande av ett för alla ungdomar öppet kristet gymnasium och en teologisk institution på akademisk nivå.

Verksamheten som bedrivs för att uppnå ändamålet skall bygga på Bibelns Kristusvittnesbörd och på den bibelsyn som Kristus och apostlarna ger uttryck för, nämligen

- *att Gud på ett särskilt sätt och en gång för alla har talat genom Bibelns profetiska och apostoliska skrifter. Bibeln, den Heliga Skrift, är Guds eget ord, inspirerat av den Helige Ande.*
- *att Bibeln och Kristus hör ihop: Kristi person och verk är Bibelns centrum. Det är Bibelns Kristus, som kyrkan älskar och tillber.*
- *att Bibelns ord är ande och liv. Dess budskap skall förkunnas för att vi genom det skall komma till tro på Jesus Kristus och så få evigt liv.*
- *att Bibeln är sann i allt den uttalar sig om. Bibelns eget sanningsanspråk är inte begränsat till blott vissa av dess utsagor.*
- *att Bibeln på ett klart sätt framställer allt vi behöver veta för vår frälsning. Bibeln ensam skall vara regel och norm för kyrkans lära.*

Vidare skall stiftelsen i sitt arbete bygga på övertygelsen att den evangelisk-lutherska bekännelsen (Konkordieboken) är ett förpliktande uttryck för den rätta förståelsen och tolkningen av Bibeln.¹⁰

Vad gäller det *ideologiska innehållet* i PIBUS verksamhet (alltså både gymnasiet och FFG), är detta reglerat i stiftelsens grundläggingsdokument från 1997. Verksamheten vilar alltså på tre pelare – Bibeln, den evangelisk-lutherska bekännelsen samt stiftelsens ändamålsparagraf.

Innebär inte detta att verksamheten är mycket (onödigt?) snäv? Faktiskt är det tvärtom. Studenter på FFG får tycka och tänka vad de själva vill, däremot är det denna teologiska profil som präglar lärarnas undervisning och förkunnelse / andakter. Tiden har visat att studenter, och övriga besökare,

under årens lopp har kommit till FFG från en rad olika konfessioner och sammanhang. På senare år har man t.ex. kunnat notera att ett antal frikyrkliga göteborgare, som känt sig hemlösa i sina allt mer liberala församlingar, dragits till FFG. Även om de i vissa teologiska frågor, t.ex. dopfrågan, inte delar Fakultetens linje, fyller undervisning och andakter i stort många av deras andliga behov. På detta sätt har Fakultetens tydliga evangeliska profil kommit att fylla en ekumenisk funktion i Västsverige!

3 akademiska utbildningar

+ en lång rad kurser

När Församlingsfakulteten inledde sin verksamhet var den primära uppgiften *kompletterande* undervisning. Själva upplägget, en rad kortkurser med upp till 10 undervisningstillfällen (max. 20 timmar), fungerade som ett komplement för de studenter som läste religionsvetenskap vid Göteborgs universitet. Dels underlättade undervisningen studenternas studier på GU (inte minst inför examinationerna!), dels fick studenterna med sig delvis andra perspektiv, framför allt beträffande undervisningen i exegetik (bibelvetenskap) och dogmatik (troslära).

Denna kompletteringsundervisning fungerade i regel bra, men var inte utan komplikationer. Fakultetens lärare tvingades ju hela tiden att vara *reaktiva*: Om en kursbok var dålig, var det meningslöst att byta ut den mot en bättre. Det var den sämre som studenterna skulle tentera på! Därför växte ganska snabbt ett önskemål fram om en egen, självständig utbildning.

TU: År 2000 startade FFG en egen teologutbildning, *Teologisk utbildning för Kyrka och Samhälle (TU)*, med stöd av bl.a. Kyrklig Samling och dess Fria konsistorium. Biskop Bertil E. Gärtner hade också personligen uttryckt önskemål om en tvåårig "tältmakarprästutbildning". TU startade som en 2-årig utbildning, men förlängdes ganska direkt till 3 år. Nya kurser påbörjades vartannat år, 2000 – 2002 – 2004 o.s.v. Inledningsvis hade TU ofta 10–12 studenter, men med åren sjönk deltagarantalet. Ungefär hälften läste ett år, de övriga alla tre åren. Sammanlagt handlar det om kanske 75 personer som läst hela TU eller delar av denna utbildning, som avslutades 2019.¹¹ – Det visade sig ganska snart att det inte gick att få denna utbildning godkänd av Högskoleverket, därmed kunde studenterna varken erhålla studiemedel (CSN) eller avlägga en svensk högskoleexamen hos

Den första STM-kursen på FFG (2014).

oss. Däremot erhöill studenterna visst studiestöd via PIBUS, och många av dem läste vidare på universitet, oftast med goda resultat. Åtskilliga har sedan utbildat sig till lärare och / eller prästvigts, inom Missionsprovinsen eller i Svenska kyrkan.

Däremot fick TU med tiden ett akademiskt erkännande av *European Evangelical Accrediting Association*, EEAA. År 2009 fick den treåriga kursen status som *comparable to Bachelor of Theology*.¹² På basis av ackrediteringen blev det möjligt för studenterna att söka in till högre teologiska studier på hundratals institutioner i världen, något som vissa har utnyttjat.¹³

STM: I ett tidigt skede fortsatte några av TU-studenterna att läsa utomlands, framför allt på *Concordia Theological Seminary* i Ft Wayne, Indiana, USA. Detta ledde till att båda institutionerna tog initiativ till att inleda ett formellt samarbete. Förberedelseprocessen tog ca 5 år och i januari 2014 arrangerades i Göteborg den första kursen på masternivå. Studenterna har alltid kommit från ett stort antal länder i Europa, numera även från Afrika, och läser 3 intensivkurser per år i Göteborg. I och med att man ska tentera 9 intensivkurser och därtill skriva och försvara en längre uppsats, i regel på ca 100–150 sidor, tar dessa helt engelskspråkiga deltidstudier minst 3 år.¹⁴ Efter avlagd examen promoveras man – i Göteborg! – till *Master of Sacred Theology* (med latinsk förkortning: STM) vid seminariet i Ft. Wayne i USA. Den första promotionen ägde rum 2020, precis före coronapandemins nedstängningar.

Sedan länge har CTS i Fort Wayne den högsta ackrediteringen (10 år) vid *Association of Theological Schools* i USA och Canada. Sällskapet ackrediterar

mer än 270 högre teologiska institutioner i Nordamerika ("graduate schools").¹⁵ Det innebär att den undervisning som ges i Göteborg – av lärare från CTS och FFG – har en av de högsta ackrediteringarna i världen.

Norsk bachelor-examen: Hösten 2019 inledde FFG ett formellt samarbete med *Fjellhaug internasjonale Høgskole* i Oslo, Norge. Det innebär att Fakultetens teologistudenter kan läsa in Fjellhaugs norska kandidatexamen (*bachelor i teologi og misjon*) i Göteborg. I stället för att befinna sig i klassrummen i Oslo kan man följa undervisning via nätet; till detta ger FFG-lärarna dessutom en kompletterande undervisning. Examensuppgifterna skickas till Oslo och rättas av norska examinatorer. – I och med detta upplägg kan FFG-studenter numera avlägga en (norsk) kandidatexamen i Göteborg samtidigt som man åtnjuter svenska studiemedel.

Övrig undervisning: Det som är grundbulten i FFG:s verksamhet är naturligtvis den akademiska undervisningen, inte minst för att utbilda blivande präster. Under årens lopp har en rad ytterligare undervisningsformer existerat. Kursverksamheten på lördagar ("*lekmanakursen*") gavs under mycket lång tid innan den lades ner; som mest kunde den samla 30–40 personer. *Kvällsbibelskolan* har existerat i många år och även den ofta samlat stora skaror, *sommarbibelskola* för ungdomar har funnits i några år, med mera. En stor satsning under åren 2005–2016 var *Bibelskola Göteborg*, som drevs tillsammans med Markusgården i Göteborg. Den samlade ofta 10–15 elever, som mest 20. Åldersspannet på eleverna var stort, från 19 år upp till 70+. Av lite olika skäl gick det inte att driva den på lång sikt.¹⁶ Men åtskilliga yngre präster i Svenska kyrkan, och en och annan diakon, har läst på *Bibelskola Göteborg* eller ett år på TU.

Ett 30-tal skrifter – bland annat

Ännu en viktig aspekt av Fakultetens arbete är den litterära produktionen, som har ökat med tiden.

Tidningen Hälsning: När FFG startade, knöddes (härlig göteborgska!) informationen in i Prästgymnasiets tidning, *Hälsning från Prästgymnasiet*. Efter några år, 1998, övertog FFG tidningen helt. Under många år utkom den med 6 nummer per år, numera 4.

Bokutgivningen i FFG:s skriftserie inleddes med ett par Melanchthon-volymer 1997, sedan kom Torbjörn Johanssons doktorsavhandling 1999. Bok-

produktionen i större skala började med 10-årsskriften *Nåd och sanning*, utgiven 2003. Därefter följde inom kort en Giertz-volym och en bok om Dietrich Bonhoeffer. Hittills har 15 böcker utkommit i *skriftserien*, enstaka av dem i två upplagor. – Sedan 2014 har 15 *småskrifter* producerats; flera av dem har tryckts om och ett par av dem är även översatta till estniska. I samband med reformationsjubiléet inleddes ännu en skriftserie, ”Texter och studier”, med volymen *Den mångfacetterade reformationen* (2019). – Utöver detta har flera av Fakultetens lärare även varit engagerade i extern bokproduktion.

3 rektorer – och en växande personalskara

När Församlingsfakulteten startade sin verksamhet i augusti 1993 fungerade Bengt Birgersson, rektor vid L. M. Engströms gymnasium, som *föreståndare*. Samtidigt anställdes Torbjörn Johansson på en deltidstjänst som studieledare. Sedan anställdes informationssekreterare (den förste var Per Bodemar, numera PIBUS ordförande) och successivt ett antal timlärare. Själv blev jag anställd på FFG höstterminen 1996 som lektor i kyrkohistoria och därtill studierektor (med viss tjänstgöring på gymnasiet). I januari 1998 blev jag arbetsledare på Fakulteten.

Under årens lopp har Fakulteten haft *tre rektorer*: Åren 2001–09 var jag rektor. Johannes Hellberg har haft en rad tjänster på FFG; under åren 2006–09 var han biträdande rektor och 2009–14 rektor. Torbjörn Johansson blev 2014 t.f. rektor och 2015 ordinarie.

En stor del av undervisningen har, nästan från första början, skötts av ett antal timlärare med deltidstjänster. Docent Fredrik Brosché har i ca 25 år, ideellt, undervisat i självvård. Teol. dr Timo Laato, som är bosatt i Finland, har sedan 1999 undervisat i Nya Testamentet. Under vissa perioder undervisade Georg Walser och Tomas Bokedal i framför allt grekiska.¹⁷ Daniel Johansson, en av våra TU-studenter, har efter STM-studier i Ft Wayne och doktorandstudier i Edinburgh, återvänt till Göteborg; han är som studierektor bl.a. ansvarig för den svenska sidan av STM-programmet. Även Jonatan Ådahl är en TU-student som ”återvänt”; efter studier i Åbo, Finland, undervisar han numera i Gamla Testamentet.

Vid sidan av den undervisande personalen har också många andra dragit ett stort lass. Marie Persson har länge ansvarat för FFG:s expedition och arbetar även med tidningen *Hälsning*. Många

personer, både avlönade och ideellt arbetande, har varit engagerade i biblioteket, och Eva Odengård har i många år som PIBUS ekonom skött om ekonomihanteringen.

3 riktningar på det internationella samarbetet

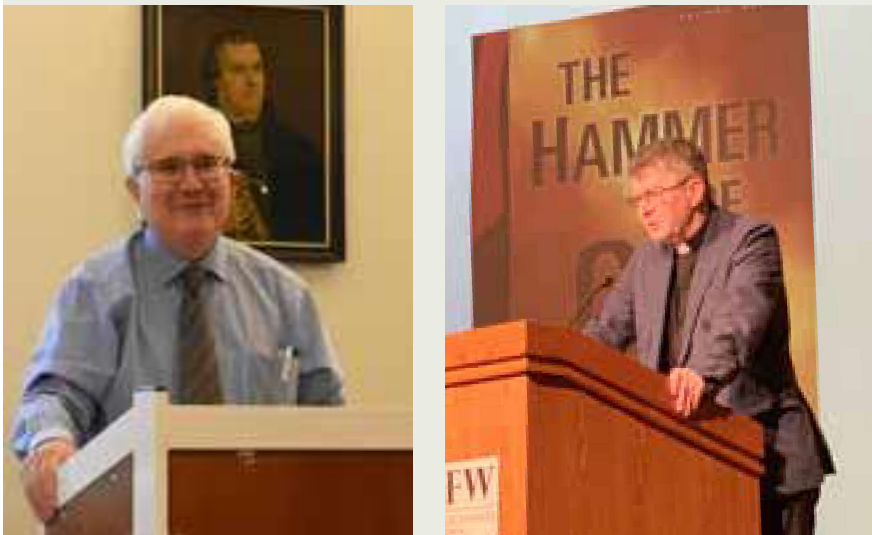
För Församlingsfakulteten har det internationella samarbetet varit viktigt, och det har gått i framför allt tre riktningar.

Redan vid starten av FFG kom inspirationen till stor del från andra *nordiska institutioner*. I ett tidigt skede tog FFG initiativ till det som kommit att kallas *Helsjökonferensen*. Sedan 1999 har fem nordiska institutioner samlats till regelbundna akademiska konferenser på Helsjön i Horred: Dansk Bibel-Institut, Fjellhaug, Församlingsfakulteten, Menighedsfakulteten i Århus samt STI från Helsingfors (Finska teologiska institutet). – Vartannat år samlas man på Helsjön, vartannat år är det i stället rektorskonferenser som vandrar runt i Norden.

Det *baltisk-ryska samarbetet* har också varit viktigt. Det gäller framför allt den lutherska kyrkan i Lettland och den ingermanländska kyrkan i Ryssland. I ett tidigt skede fick FFG kontakt med Lutherakademien i Riga och sedan med prästseminariet i Keltto, Ryssland. – Daniel Johansson resp. Timo Laato har under årens lopp haft regelbunden undervisning öster om Östersjön.

Det var också via studentbesök i Lettland som FFG fick kontakt med prof. Robert Kolb i St Louis, Missouri, USA.¹⁸ Detta ledde ganska direkt till att Fakulteten lyckades etablera kontakter med *Mis-*

FFG:s nuvarande rektor Torbjörn Johansson i samtal med Director Dr Barbara Much i samband med accrediteringsbesök från ATS 2020.

Vänster: Robert Kolb, en återkommande gästföreläsare på FFG.

Höger: Rune Imberg gästföreläser i Ft Wayne 2020.

souri-synodens båda teologiska seminarier, i St Louis, Miss., resp. Ft Wayne, Ind. Ett stort antal professor verksamma vid dessa seminarier har föreläst i Göteborg, och kontakterna med Ft Wayne har med tiden utvecklats till vårt gemensamma STM-program.

- 1 Se jubileumsnumret *Hälsning* 4/2013, https://ffg.se/wp-content/uploads/2010/01/halsning4_13.pdf.
- 2 Det vi idag uppfattar som biskopshuset var, rent tekniskt, två separata fastigheter som ligger vägg i vägg. Mot slutet av 1990-talet, i samband med gymnasiets expansion, förvärvades en angränsande fastighet, "Teliahuset".
- 3 Se Bengt Birgersson, "Så började det", i: Rune Imberg & Torbjörn Johansson (red.), *Nåd och sanning. Församlingsfakulteten 10 år*, Församlingsförlaget 2003.
- 4 Häggelunds bok *Arvet från Reformationen* publicerades 2002 i Fakultetens akademiska skriftserie.
- 5 De biskopar som bott i huset var Carl Fredrik af Wingård, Anders Bruhn, Gustaf Daniel Björck, Edvard Herman Rodhe, Carl Elis Daniel Block, Bo Giertz samt Bertil E. Gärtner, 1820–1889. Husets historia beskrivs av under-tecknad i artikeln "Biskopshuset i Göteborg – sju hem", *Kyrka och Folk* nr 50–53/2015, s. 8–13.
- 6 Imberg, "Visionen om en församlingsfakultet, 1904–2003" i: Imberg & Johansson, *Nåd och sanning*, s. 13 ff. – Prästgymnasiet organisation lades ner 1997, samtidigt som *Peter Isaac Béens utbildningsstiftelse* grundades.
- 7 Beträffande denna stadsdel och de ca 20 husen där, se https://sv.wikipedia.org/wiki/Lorensbergs_villastad.
- 8 Per Ewert tar i sin bok *Landet som glömde Gud*, Norma 2022, bl.a. upp kampen under mellankrigstiden om prästutbildning och universitetstillsättningar i Sverige, s. 57 ff.
- 9 Se Imberg, "Visionen om en församlingsfakultet, 1904–2003", s. 32 (speciellt not 60). Se även min artikel "Problemet med kyrkliga minoriteter. Några kyrkohistoriska reflexioner", i: Imberg, Andersson & Okkels, *Allt vad vi har utträttat, har du utfört åt oss. Festskrift till Missionsbiskop Roland Gustafsson*, Församlingsförlaget 2022, s. 167–168.

3 sammanfattande ord:

Tacksägelseämnen och utmaningar

Vid FFG:s 20-årsjubileum skrev jag en ledartikel i tidningen *Hälsning* med rubriken *Tacksägelseämnen och utmaningar*.¹⁹ Rubrikens 3 ord känns nu, vid 30-årsjubiléet, lika relevanta:

- *tacksägelseämnen* – ett ord som riktar perspektivet *bakåt*
- *utmaningar* – ett ord som riktar blicken *framåt*
- *och* – även det är ett viktigt ord, men ett som vi tenderar att glömma bort. I detta sammanhang är det ett *nu-ord*, som förenar de båda andra perspektiven.

Under dessa 30 år har FFG fått leva i ett ständigt *och – tacksägelseämnen och utmaningar!* Det formuleras i Bibeln så här: *Herrens nåd ... är var morgon ny.* (Klag 3:22f). Vi noterar med tacksamhet att det för Församlingsfakultetens del handlar om 3 decennier av nåd och sanning.

RUNE IMBERG

lektor i kyrkohistoria 1996–2020, rektor 2001–09

- 10 Stadgar för Peter Isaac Béens utbildningsstiftelse, § 1; citerat från "Församlingsfakulteten – grundval och uppgift", i: Imberg & Johansson, *Nåd och sanning*, s. 205.
- 11 Utvecklingen av TU framgår av tidningen *Hälsning från FFG*, från år 2000 och framåt. Alla nummer från 1/2007 är sökbara på nätet, <https://ffg.se/resurser/haelsning/>.
- 12 TU bedömdes motsvara en *academic bachelor* av EEAA, medan nästan alla andra utbildningar kategoriserades som *vocational bachelor*. FFG erhöll alltså det högsta akademiska erkännandet. Se *Hälsning* 1/2009, https://ffg.se/wp-content/uploads/2010/01/halsning3_09.pdf.
- 13 Genom åren har vi lärare konstaterat att många av våra studenter som läst vidare har lyckats mycket väl på andra institutioner, inte minst de som fortsatt studera utomlands.
- 14 Två av de tre kurserna per år ges av professorer från Ft Wayne och den tredje av FFG:s egen personal.
- 15 Listan över ackrediterade institutioner avslutas med Yale, <https://www.ats.edu/Member-School-List>.
- 16 Ett problem var att det var svårt att synka bibelskolekursen till intagningarna till TU. Det ledde till att TU oftast startade på jämna år, från 2000 och framåt, och bibelskolan på udda år, från 2005 till 2015.
- 17 Under sin tid som timlärare på FFG passade bedrev de doktorandstudier i Lund, Walsler disputerade i grekiska och Bokedal i systematisk teologi.
- 18 Prof. Robert Kolb se *Hälsning* 6/2016, https://ffg.se/wp-content/uploads/2010/01/halsning6_16.pdf. Under årens lopp har han ett tiotal gånger föreläst på FFG eller t.o.m. lett kortkurser.
- 19 https://ffg.se/wp-content/uploads/2010/01/Halsning3_14.pdf, s. 2.